

PRIORYTETY LRPO

Priorytet III. Ochrona i zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego

Głównym celem Priorytetu III jest utrzymanie wysokich standardów ekologicznych przez dalszą poprawę funkcjonowania infrastruktury ochrony środowiska przyrodniczego na poziomie regionalnym i lokalnym.

Działanie 3.1. Infrastruktura ochrony środowiska przyrodniczego

BUDŻET: 63 811 078,18 €

OPIS: W ramach Działania przewidziane do realizacji są projekty, które mają pozytywny wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej oraz zgodne są ze Standardami w zakresie ochrony środowiska określonymi w dokumentach krajowych i unijnych. Projekty dotyczące gospodarki odpadami muszą być zgodne z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego na lata 2003-2010.

W całym województwie istnieją duże dysproporcje pomiędzy długością sieci wodo-ciągowej a kanalizacyjnej. Nadal powszechnym sposobem unieszkodliwiania ścieków w mniejszych miejscowościach jest ich gromadzenie w zbiornikach bezodpływowych, bądź odprowadzanie ścieków do odbiornika poprzez osadniki gnilne. Konieczne jest zatem wsparcie działań polegających na budowie, rozbudowie i przebudowie komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej zgodnie z zapisami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W ramach Działania będą również realizowane projekty zapewniające wszystkim mieszkańcom regionu możliwość dostępu do wody posiadającej parametry jakości wody do spożycia przez ludzi. Niezbędne jest wdrażanie kompleksowego programu unieszkodliwiania odpadów obejmującego: segregację odpadów w miejscu ich powstawania, wywóz, odzyski surowców wtórnych i powtórne ich wykorzystanie.

W celu umożliwienia rozwoju społecznego i gospodarczego będą podejmowane działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą wobec zmian klimatu spowodowanych zaburzeniem równowagi w środowisku, zapewnienie odpowiedniej regulacji stosunków wodnych. Działania w tym zakresie to przede wszystkim budowa i przebudowa wałów przeciwpowodziowych, odbudowa, regulacja, rekonstrukcja rzek i kanałów budowy zbiorników małej retencji wodnej zapewnienie odpowiedniej rezerwy powodziowej przez budowę zbiorników wodnych i polderów zalewowych wraz z właściwym utrzymaniem, konserwacją rzek i kanałów oraz urządzeń hydrotechnicznych.

CEL: Działanie 3.1 ma na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, wód i gleb, poprawę stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zapobieganie powstawaniu odpadów, ograniczaniu ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W wyniku realizacji w/w celu nastąpi znaczna poprawa warunków życia mieszkańców na terenach zagrożonych powodzią, wpłynie również na poprawę środowiska naturalnego.

TYPY PROJEKTÓW:

Projekty realizowane będą w ramach poddziałania 3.1.1 Regionalna infrastruktura ochrony środowiska przyrodniczego i poddziałania 3.1.2 Lokalna infrastruktura ochrony środowiska przyrodniczego.

Ochrona wód:

- przedsięwzięcia realizowane w aglomeracjach z przedziału 2-15 tys. RLM zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych i Rozporządzeniami Wojewody Lubuskiego w sprawie wyznaczenia aglomeracji
- porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez:
 - budowę, rozbudowę i przebudowę systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej bez przyłączy kanalizacyjnych
 - budowę, rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków

- o realizację projektów z zakresu zagospodarowania osadów pościelowych. Zakres rzeczowy dla zadań polegających na budowie systemów odprowadzania ścieków musi być zgodny z Wytycznymi w sprawie określania zakresu rzeczowego projektu
- poprawa jakości wody pitnej poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę ujęć wód oraz stacji uzdatniania wody
- zarządzanie i dystrybucja wody pitnej
- oczyszczanie wód użytkowych.

Gospodarka wodna:

- preferowane działania ujęte w Programie Małej Retencji Województwa Lubuskiego:
 - o budowa i przebudowa wałów przeciwpowodziowych, zbiorników retencyjnych, odbudowa rzek i kanałów, stacji pomp, budowli piętrzących wraz z niezbędną infrastrukturą związaną z tymi działaniami
 - o regulacja cieków wodnych, tworzenie polderów (w tym zalesianie) oraz odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych
 - o odbudowa ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych
 - o budowa i modernizacja małych zbiorników wielozadaniowych o pojemności mniejszej niż 10 mln m³ i stopni wodnych

Ochrona powierzchni ziemi:

- zadania wynikające z realizacji celów Krajowego Planu Gospodarki Odpadami oraz właściwych terytorialnie planów gospodarki odpadami (wojewódzkiego, powiatowych i gminnych) dotyczące instalacji i systemów obsługujących średniorocznie maksymalnie 150 tys. użytkowników (mieszkańców stałych i sezonowych)
- tworzenie kompleksowych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, budowa sortowni, kompostowni, obiektów termicznej, termiczno-chemicznej i mechanicznej utylizacji odpadów, budowa kwater w przypadku gdy jest to konieczne dla zapewnienia właściwego funkcjonowania kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi
- rozbudowa i przebudowa istniejących składowisk pod kątem dostosowania do obowiązujących wymogów
- budowa i przebudowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania, wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, odpadów: niebezpiecznych, medycznych i weterynaryjnych, użytkowych, opakowaniowych, substancji kontrolowanych
- budowa sortowni, kompostowni, obiektów termicznej, termiczno-chemicznej i mechanicznej utylizacji odpadów
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- rekultywacja terenów zdegradowanych i składowisk

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska:

- pomoc służbom ratownictwa ekologicznego w wyposażeniu w sprzęt specjalistyczny
- zapobieganie i ograniczanie zagrożeń naturalnych oraz zagrożeń spowodowanych działaniami człowieka
- zapobieganie zagrożeniom nadzwyczajnym
- inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania ryzyku

Ochrona przyrody i krajobrazu:

- preferowane przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu na obszarach istotnych dla realizacji postanowień ustawy o ochronie przyrody oraz funkcjonowania obszarów sieci NATURA 2000
- wspieranie działań zmierzających do zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej

BENEFICJENCI:

- jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
- spółki prawa handlowego ze 100% udziałem JST
- organizacje pozarządowe
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- szkoły wyższe

- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe
- jednostki naukowe
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
- administracja rządowa (w tym, parki narodowe i krajobrazowe)
- Jednostki Lasów Państwowych
- spółki wodne
- partnerstwo publiczno-prywatne.

WYDATKI KWALIFIKOWANE:

Wydatki zgodne z krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013, w tym:

- koszty związane z przygotowaniem projektu z wyłączeniem kosztów przygotowania formularza wniosku o dofinansowanie
- wydatki inwestycyjne
- koszt podatku VAT, tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta
- koszty leasingu finansowego, operacyjnego i zwrotnego:
 - w przypadku leasingu finansowego, do wsparcia kwalifikują się raty leasingowe przypadające i rzeczywiście poniesione do momentu końcowej płatności określonej dla LRPO
 - w przypadku leasingu operacyjnego za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych można uznać jedynie okres realizacji projektu, do momentu ostatecznego jego rozliczenia (tj. do dnia wypłacenia płatności końcowej),
- opłaty finansowe
- wydatki poniesione na instrumenty zabezpieczające realizację umowy o dofinansowanie, o ile ich poniesienie wymagane jest przez prawo krajowe lub wspólnotowe
- wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości, o ile ich poniesienie jest wymagane przez Instytucję Zarządzającą
- wkład niepieniężny wniesiony przez Beneficjenta na rzecz projektu w postaci dóbr, pod warunkiem, że:
 - polega na wniesieniu nieruchomości w rozumieniu art. 46 §1 kodeksu cywilnego, urządzeń lub materiałów (surowców)
 - jego wartość może zostać w niezależny sposób wyliczona, oraz jeśli zaistnieje taka konieczność, zweryfikowana

WYDATKI NIEKWALIFIKOWANE:

- koszty nabycia nieruchomości zabudowanej lub niezabudowanej (opłaty notarialne, wynagrodzenie rzeczoznawcy, sporządzenie map itp.)
- koszty związane z umową leasingu (podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe)
- koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych
- koszty prowizji pobieranych w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach realizacji projektu
- wydatki na zakup środków trwałych, które były współfinansowane z publicznych środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 7 lat przed złożeniem wniosku o dofinansowanie
- koszty kar i grzywien, procesów sądowych, realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd
- koszty kredytu
- podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- wydatek poniesiony na zakup gruntu przekraczający 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu
- wydatek poniesiony na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu

Działanie 3.2. Poprawa jakości powietrza, efektywności energetycznej oraz rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

BUDŻET: 18 638 682,06 €

OPIS: Zasadniczym celem energetycznym województwa lubuskiego jest zapewnienie zmniejszenia oraz poprawa struktury zużycia energii pierwotnej, przy pełnym i bezawaryjnym zaopatrzeniu odbiorców w energię, przekładające się bezpośrednio również na poprawę jakości powietrza. Działania, jakie należy podjąć w tym celu, to rozbudowa i przebudowa sieci energetycznych oraz źródeł wytwarzania energii, w celu ograniczenia strat energii, a także zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powstających w procesach energetycznych.

W kontekście obniżenia wpływu procesów energetycznych na środowisko i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń zgodnie z wymogami ochrony środowiska, istotne będą działania prowadzące do zmiany struktury zużywanych paliw oraz zwiększenia sprawności wykorzystania istniejących instalacji i urządzeń. Jednym ze sposobów obniżenia niekorzystnego wpływu procesów energetycznych na środowisko jest skojarzone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła. Konieczne jest również podejmowanie działań mających na celu wzrost wykorzystania i promocję odnawialnych źródeł energii (energii wody, słońca, wiatru, energii geotermalnej oraz biomasy) tj. budowę źródeł wytwarzania energii na bazie surowców odnawialnych. Duże znaczenie dla rozwoju energetyki, w tym energetyki odnawialnej ma jakość istniejącej infrastruktury związanej z wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją energii – należy podjąć działania w celu ich poprawy. Należy również podjąć działania w celu podniesienia efektywności gospodarowania energią.

CEL: Głównym celem Działania jest poprawa stanu bezpieczeństwa energetycznego poprzez różnicowanie i efektywne wykorzystanie energii, zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł lokalnych i odnawialnych oraz minimalizacja emisji zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, a także stworzenie na terenie województwa zoptymalizowanego systemu sieci i urządzeń energetycznych, umożliwiającego bezawaryjne zaopatrzenie mieszkańców i podmiotów gospodarczych w energię elektryczną, ciepło, gaz ziemny i paliwa.

TYPY PROJEKTÓW:

- poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających z istniejących obiektów spalania paliw oraz innych obiektów technologicznych, w szczególności poprzez stosowanie mniej uciążliwych dla środowiska paliw (w tym wykorzystywanie metanu, ciepła odpadowego, odpadów organicznych),
- budowa instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- budowa i przebudowa instalacji do wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (projekty kogeneracyjne),

Dla typów projektów wymienionych poniżej dofinansowanie nie może przekroczyć 50% kosztów kwalifikowalnych.

- budowa i przebudowa źródeł wytwarzania i przesyłu energii w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń,
- budowa, przebudowa i remont instalacji, urządzeń i obiektów, mające na celu ograniczenie energochłonności,
- eliminowanie niskiej emisji na obszarach zabudowanych i szczególnie przyrodniczo cennych,
- ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających pochodzących ze środków transportu publicznego,
- modernizacja systemów ciepłowniczych,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej (zadania, dla których przeprowadzony został audyt energetyczny),
- działania dotyczące poprawy funkcjonowania oraz modernizacji lokalnej infrastruktury elektroenergetycznej, gazowniczej oraz ciepłowniczej,
- tworzenie i realizacja planów i strategii energetycznych przez samorządy, zharmonizowanych z planami rozwoju przedsiębiorstw energetycznych oraz realizujących cele zwiększenia

wykorzystania energii ze źródeł lokalnych i odnawialnych oraz minimalizacji emisji zanieczyszczeń przedostających się do powietrza,

- realizacja zadań z dziedziny energii odnawialnej, wykorzystania lokalnych źródeł energii oraz projekty kogeneracyjne realizowane przez przedsiębiorców zgodnie z samorządową strategią energetyczną, bądź zadania o wartości powyżej 100 tys. PLN.”.

BENEFICJENCI:

- jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
- spółki prawa handlowego ze 100% udziałem JST
- zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia
- organizacje pozarządowe
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- szkoły wyższe
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe
- jednostki naukowe
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
- administracja rządowa (w tym, parki narodowe i krajobrazowe)
- Jednostki Lasów Państwowych
- spółki wodne
- przedsiębiorcy
- podmioty działający na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego

WYDATKI KWALIFIKOWANE:

- koszty związane z przygotowaniem projektu z wyłączeniem kosztów przygotowania formularza wniosku o dofinansowanie
- wydatki inwestycyjne
- koszt podatku VAT, tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta
- koszty leasingu finansowego, operacyjnego i zwrotnego:
 - w przypadku leasingu finansowego, do wsparcia kwalifikują się raty leasingowe przypadające i rzeczywiście poniesione do momentu końcowej płatności określonej dla LRPO
 - w przypadku leasingu operacyjnego za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych można uznać jedynie okres realizacji projektu, do momentu ostatecznego jego rozliczenia (tj. do dnia wypłacenia płatności końcowej)
- opłaty finansowe (wydatki związane z otwarciem oraz prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym beneficjenta lub odrębnego rachunku bankowego, opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych)
- wydatki poniesione na instrumenty zabezpieczające realizację umowy o dofinansowanie, o ile ich poniesienie wymagane jest przez prawo krajowe lub wspólnotowe
- wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości, o ile ich poniesienie jest wymagane przez Instytucję Zarządzającą
- wkład niepieniężny wniesiony przez Beneficjenta na rzecz projektu w postaci dóbr, pod warunkiem, że:
 - polega na wniesieniu nieruchomości w rozumieniu art. 46 §1 kodeksu cywilnego, urządzeń lub materiałów (surowców)
 - jego wartość może zostać w niezależny sposób wyliczona, oraz jeśli zaistnieje taka konieczność, zweryfikowana

WYDATKI NIEKWALIFIKOWANE:

- koszty nabycia nieruchomości zabudowanej lub niezabudowanej (opłaty notarialne, wynagrodzenie rzeczoznawcy, sporządzenie map itp.)
- koszty związane z umową leasingu (podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe)

- koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych
- koszty prowizji pobieranych w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach realizacji projektu
- wydatki na zakup środków trwałych, które były współfinansowane z publicznych środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 7 lat przed złożeniem wniosku o dofinansowanie
- koszty kar i grzywien, procesów sądowych, realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd
- koszty kredytu
- podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- wydatek poniesiony na zakup gruntu przekraczający 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu
- wydatek poniesiony na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu

Działanie 3.3. Zarządzanie środowiskiem przyrodniczym.

BUDŻET: 4 435 347,76 €

OPIS: Obserwacja i ocena stanu środowiska przyrodniczego stanowi źródło obiektywnej informacji o jego stanie. Informacja o stanie środowiska ułatwia też pełniejszą identyfikację problemów, podejmowanie decyzji, pozwala określić obszary zagrożeń, przez co umożliwia właściwą alokację nakładów finansowych.

Dla zapewnienia właściwego zarządzania środowiskiem przyrodniczym istnieje konieczność realizacji przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania stanu środowiska, potencjalnych zagrożeń dla środowiska, co pozwoli na właściwe reagowanie w przypadku katastrof naturalnych (np. powodzie, pożary lasów) oraz technologicznych (związanych z poważnymi awariami przemysłowymi).

CEL: Celem Działania jest racjonalne i efektywne zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, gwarantujące utrzymanie bezpieczeństwa ekologicznego regionu.

TYPY PROJEKTÓW:

tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń i monitoringu środowiska oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń,
zintegrowana kontrola zanieczyszczeń,
tworzenie systemu informacji przeciwpowodziowej,
wspieranie działań zmierzających do ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpowodziowej oraz zapobiegania katastrofom naturalnym,
pomoc służbom ratownictwa ekologicznego w wyposażaniu w sprzęt specjalistyczny,
projekty związane z wdrażaniem systemu ekozarządzania i audytu,
tworzenie planów, analiz, dokumentów strategicznych, programów pilotażowych dotyczących środowiska przyrodniczego,
tworzenie baz danych i systemów informatycznych do gromadzenia i przetwarzania informacji o środowisku,
preferowane przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu na obszarach istotnych dla realizacji postanowień ustawy o ochronie przyrody oraz funkcjonowania obszarów sieci NATURA 2000,

BENEFICJENCI:

- jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,
- spółki prawa handlowego ze 100% udziałem JST,
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- jednostki naukowe,
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- administracja rządowa (w tym, parki narodowe i krajobrazowe),
- jednostki Lasów Państwowych.

W ramach Działania projekty będą realizowane również na zasadzie partnerstwa publiczno – prywatnego.

WYDATKI KWALIFIKOWANE:

- koszty związane z przygotowaniem projektu z wyłączeniem kosztów przygotowania formularza wniosku o dofinansowanie
- wydatki inwestycyjne
- koszt podatku VAT, tylko w przypadku, gdy został rzeczywiście i ostatecznie poniesiony przez beneficjenta
- koszty leasingu finansowego, operacyjnego i zwrotnego:
 - w przypadku leasingu finansowego, do wsparcia kwalifikują się raty leasingowe przypadające i rzeczywiście poniesione do momentu końcowej płatności określonej dla LRPO
 - w przypadku leasingu operacyjnego za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych można uznać jedynie okres realizacji projektu, do momentu ostatecznego jego rozliczenia (tj. do dnia wypłacenia płatności końcowej)
- opłaty finansowe (wydatki związane z otwarciem oraz prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym Beneficjenta lub odrębnego rachunku bankowego, opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych)
- wydatki poniesione na instrumenty zabezpieczające realizację umowy o dofinansowanie, o ile ich poniesienie wymagane jest przez prawo krajowe lub wspólnotowe
- wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości, o ile ich poniesienie jest wymagane przez Instytucję Zarządzającą
- wkład niepieniężny wniesiony przez Beneficjenta na rzecz projektu w postaci dóbr, pod warunkiem, że:
 - polega na wniesieniu nieruchomości w rozumieniu art. 46 §1 kodeksu cywilnego, urządzeń lub materiałów (surowców)
 - jego wartość może zostać w niezależny sposób wyliczona, oraz jeśli zaistnieje taka konieczność, zweryfikowana.

WYDATKI NIEKWALIFIKOWANE:

- koszty nabycia nieruchomości zabudowanej lub niezabudowanej (opłaty notarialne, wynagrodzenie rzeczoznawcy, sporządzenie map itp.)
- koszty związane z umową leasingu (podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe)
- koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych
- koszty prowizji pobieranych w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach realizacji projektu
- wydatki na zakup środków trwałych, które były współfinansowane z publicznych środków krajowych lub wspólnotowych w przeciągu 7 lat przed złożeniem wniosku o dofinansowanie
- koszty kar i grzywien, procesów sądowych, realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd
- koszty kredytu
- podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, tj. ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, wydatek poniesiony na zakup gruntu przekraczający 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu
- wydatek poniesiony na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu